

SPESIALENHETEN FOR POLITISAKER

PÅTALEVEDTAK

Dok. nr. 09

SAK NR 10249570 11/13-123

VEGTRAFIKKUHELL MED PERSONSKADE - POLITIETS FORFØLGELSE AV KJØRETØY I BERGEN SENTRUM SØNDAG 6. JANUAR 2013

Anmeldelsen

Spesialenheten for politisaker ble søndag 6. januar 2013 ca. kl. 21.00 varslet av operasjonssentralen ved Hordaland politidistrikt om vegtrafikkuhell med personskade. En Range Rover som var meldt stjålet noen timer tidligere hadde ca. kl. 20.47 kjørt gjennom et metallgjerde og inn i en mur i Inndalsveien i Bergen. Rett forut for sammenstøtet hadde fører av Range Roveren unnlatt å stanse for politiet, og politiet hadde foretatt en kort bilforfølgelse.

Føreren av Range Roveren ble alvorlig skadet i ulykken.

Spesialenhetens etterforskning

Spesialenheten for politisaker igangsatte etterforskning umiddelbart etter politiets varsling om ulykken. Selv om det ikke er grunn til mistanke om straffbar handling skal etterforskning settes i verk dersom noen dør eller blir alvorlig skadet som følge av politiets tjenesteutøvelse, jf. påtaleinstruksen § 34-6 annet ledd

Spesialenheten har ved gjentatte oppringninger til ulike telefonnummer, ved innkalling og ved kontakt med familie, forsøkt å komme i kontakt med fører av den stjalne Range Roveren, X. Han har imidlertid ikke møtt eller besvart Spesialenhetens henvendelser. Spesialenheten har således heller ikke hatt mulighet til å innhente fritakserklæring knyttet til legejournaler som kan dokumentere Xs skade.

Spesialenheten har avhørt politibetjent A og politibetjent S med status som mistenkt. Politibetjent A var fører, mens politibetjent S var passasjer i sivil etterretningsbil fra Utrykningspolitiet som observerte og kjørte etter Range Roveren.

Som vitne har Spesialenheten avhørt operasjonsleder ved Hordaland politidistrikt D.

Spesialenheten har innhentet korresponderende straffesaksdokumenter i Hordaland politidistrikts sak 12370592, herunder åstedskart, illustrasjonsmappe fra åsted, samt lydlogg og utskrift fra politiets operasjonslogg for den aktuelle hendelsen. Videre er analyseresultat fra folkehelseinstituttet angående rusmiddelundersøkelse av X innhentet. Det samme er politiets instruks for utrykningskjøring og forfølgelse av kjøretøy. Spesialenheten har vært i kontakt med Hordaland politidistrikt gjentatte ganger med spørsmål om politidistriktet har avhørt X eller innhentet sykehusjournaler vedrørende X. X har imidlertid heller ikke møtt til avhør ved Hordaland politidistrikt.

Spesialenheten for politisaker

Besøk: Grønneggt. 82

Post: Postboks 93, 2301 HAMAR

Tel: 62556100 Faks: 62556102

E-post: post@spesialenheten.no

MWI004

Nærmere om sakens faktum

Søndag 6. januar 2013 like før klokken 18.00 mottok Hordaland politidistrikt melding om at en sort Range Rover var stjålet mens den sto parkert med nøkkelen i og motoren på tomgang på Statoil stasjonen på Nesttun.

Politidistriktet sendte straks ut melding på politisambandet og på Twitter med beskrivelse av den stjalne bilen og hvilken retning den var observert kjørende i. Etter hvert som operasjonssentralen fikk inn meldinger om hvor bilen var observert sendte den ut meldinger til politipatruljer med oppdatert informasjon. Det ble også sendt ut melding om at Range Roveren av flere var observert kjørende i svært høy hastighet.

Politibetjent A og politibetjent S kjørte den aktuelle kvelden en sivil etterretningsbil fra Utrykningspolitiet. De mottok informasjon om den stjalne bilen og var på utkikk etter denne. Klokken 20.42 fikk tjenestemennene informasjon om at Range Roveren var observert i [REDACTED] 41. De befant seg i nærheten og kjørte Kanalveien mot oppgitt adresse da de observerte at Range Roveren kom kjørende i stor fart i motgående kjørebane. Politibetjent A snudde den sivile tjenestebilen og la seg etter Range Roveren uten å gi seg til kjenne ved å sette på blålys eller sirener.

Politibetjent A meldte fra til operasjonssentralen om at de lå bak Range Roveren. Idet meldingen var gitt, endret Range Roveren plutselig retning og kjørte hurtig inn i Fabrikkgaten. Politipatruljen besluttet da å sette på blålys og sirener for på den måten å tilkjennegi for fører av Range Roveren at det var politiet som lå bak. Patruljen meldte på ny fra til operasjonssentralen om at de lå etter Range Roveren. Fører av Range Roveren stanset imidlertid ikke.

Etter om lag 150 meters kjøring i Fabrikkgaten la Range Roveren seg inn i Bybanesporet i Inndalsveien hvoretter den etter 100 til 150 meter kjørte over en opphøyd sperrekant og la seg tilbake i kjørebanen. Deretter fortsatte bilen mot påbudt kjøreretning i krysset Inndalsveien/Svaneviksveien. Range Roveren klarte ikke den krappe 90 graders svingen på stedet og kjørte gjennom et metallgjerde og inn i en mur i Inndalsveien 41.

Politibetjent A har overfor Spesialenheten forklart at avstanden mellom den forfulgte bilen og tjenestebilen i Fabrikkgaten var på ca. 50 meter. Når de kom inn i Inndalsveien økte avstanden mellom de to bilene til mellom 50 og 100 meter. Politibetjent A anslår at hastigheten til Range Roveren var på rundt 40-50 km/t når den kjørte i Bybanesporet, at hastigheten økte til 70-80 km/t når bilen la seg tilbake i kjørebanen, og at dette også var hastigheten da den forfulgte bilen kolliderte. Politibetjent A har forklart at han hadde visuell kontakt med Range Roveren hele tiden og at han tenkte at den hadde så høy hastighet at den ikke ville klare svingen. A har anslått at tjenestebilen lå omlag 50 meter bak den forfulgte bilen i kollisjonsøyeblikket.

Politibetjent A har opplyst at bilforfølgelsen gikk over en distanse på 400 til 600 meter og at den varte i mellom 30 og 40 sekunder. Det gikk kort tid fra tjenestemennene meldte fra til operasjonssentralen om forfølgelsen til ulykken inntraff. Politibetjent A har videre forklart at de hadde operasjonssentralen på åpen telefonlinje under hele forfølgelsen, og at de også brukte samband. Det var imidlertid mye trafikk på samband og A er usikker på hvilke meldinger som gikk gjennom.

Politibetjent S har overfor Spesialenheten forklart at han anslår at forfølgelsen gikk over

600 meter, og at Range Roveren i Inndalsveien holdt en hastighet på 70 km/t.

Begge tjenestemennene har forklart at de ikke møtte motgående kjøretøy eller Bybanene i Inndalsveien og at de vurderte forfølgelsen som både nødvendig og forsvarlig.

Operasjonsleder D har overfor Spesialenheten forklart at det gikk svært kort tid fra han fikk inn melding om at den sivile patruljen hadde påtruffet Range Roveren til han fikk melding om at den forfulgte bilen hadde kollidert. Han var ikke involvert i beslutningen om å bruke blålys og sirener da bilen hadde kollidert før han fikk anledning til å gjøre vurderingen. Operasjonsleder D har videre forklart at den sivile patruljen gjorde det åpenbart rette når de startet forfølgelsen og at han ville ha støttet en beslutning om å bruke blålys og sirener.

Fører av den forfulgte bilen ble sittende i bilen etter ulykken. Tjenestemennene på stedet oppfattet ham som bevisst men fortumlet. De fikk inntrykk av at han ikke hadde benyttet sikkerhetsbelte. Fører ble fraktet til Haukeland Universitetssykehus i ambulansse. Ulykken medførte brudd i lårbenet for fører av Range Roveren.

Det fremkommer av politiets anmeldelse av vegtrafikkulykke at Range Roveren etter ulykken hadde store skader i fronten, panseret var trykket inn og begge airbagene var utløst. I tillegg medførte ulykken materielle skader på en mur tilhørende Inndalsveien 41, et trafikklys og på metallgjerdet som skiller fortau og bilvei.

Det fremkommer av politiets anmeldelse av vegtrafikkulykke at hendelsen fant sted i et trearmet veikryss, at trafikken var enveisregulert og at det var veibelysning. På ulykkestidspunktet var det nattemørke, oppholdsvær, men våt veibane. Begge tjenestemennene har opplyst at det er 40 km/t sone på stedet.

Både politibetjent A og politibetjent S har gyldig kompetansebevis for utrykningskjøring. Analyseresultat fra folkehelseinstituttet vedrørende blodprøve tatt av fører X viser at det ble funnet spor av amfetamin, metamfetamin, diazepam, klonazepam og ketamin i blodet hans.

Spesialenhetens vurderinger

Spesialenheten for politisaker skal iverksette etterforskning når noen dør eller blir alvorlig skadet som følge av politiets tjenesteutøvelse, jf. straffeprosessloven § 67, åttende ledd, jf. påtaleinstruksen § 34-6, annet ledd.

I foreliggende sak inntraff et vegtrafikkuhell med alvorlig personskade i tilknytning til forfølgelseskjøring. Spesialenheten må vurdere om tjenestemenn som var involvert i forfølgelsen har begått straffbare tjenestehandlinger.

Det var politibetjent A som var fører av den patruljebilen som kjørte etter X under forfølgelsen. På bakgrunn av de opplysninger som har fremkommet i saken legger Spesialenheten til grunn at politibetjent A og politibetjent S var enig om de beslutninger som ble truffet under forfølgelsen.

Det sentrale vurderingstema er om det var forsvarlig å oppta og fortsette bilforfølgelsen, og om forfølgelsen skjedde på forsvarlig måte. Aktuelle straffebestemmelser anses å være vegtrafikkloven § 3, jf. § 31 første ledd, som gjelder uaktsom kjøring, og straffeloven § 325 første ledd nr. 1 om grov uforstand i tjenesten.

Vegtrafikkloven § 3 første ledd lyder:

”Enhver skal ferdes hensynsfullt og være aktpågivende og varsom så det ikke oppstår fare eller voldes skade slik at annen trafikk ikke unødig blir hindret eller forstyrret.”

Forsettelig eller uaktsom overtredelse av bestemmelsen er straffbar, jf. vegtrafikkloven § 31.

Spørsmålet er om fører av politibilen handlet i strid med aktsomhetsnormen i vegtrafikkloven § 3.

Under forfølgelse av motorkjøretøy må nødvendigheten av å stanse det forfulgte kjøretøyet veies opp mot faren ved forfølgelsen. Forfølgelsen må som hovedregel avbrytes dersom den forårsaker uforsvarlig kjøring av den forfulgte.

Politidirektoratet har i rundskriv 2009/005 gitt instruks om politiets utrykningskjøring og forfølgelse av kjøretøy som innebærer en skjerpelse i forhold til tidligere instruks. Forfølgelse er regulert i pkt. 2.2 og 3. Av punkt 3.2 og 3.3 fremkommer blant annet følgende:

- ”3.2. Forfølgelse som innebærer utrykningskjøring ..., kan kun skje ... når det vurderes forsvarlig og ubetinget nødvendig. Forfølgelse må hele tiden veies opp mot den trafikfare man utsetter seg selv og andre for.
- 3.3. Forfølgelsen skal straks avbrytes dersom det anses uforsvarlig å fortsette... Det forfulgte kjøretøy kan i stedet følges på avstand for å observere hvor kjøretøyet tar veien”

Brudd på instruks medfører ikke i seg selv straffansvar, men vil være av betydning for vurdering av straffansvar etter lovbestemmelsene angitt ovenfor.

I medhold av vegtrafikkloven § 11, jf. trafikreglene § 2 nr. 4 kan fører av utrykningskjøretøy fravike trafikreglene når det er nødvendig eller vesentlig til lette i tjenesten, men fører er likevel bundet av grunnregelen om aktpågivende og varsom kjøring i lovens § 3. Hvordan aktsomhetsnormen skal forstås når den skal anvendes på politikjøretøy i en utrykningssituasjon, beror på en konkret vurdering der det foretas en avveining mellom behovet for å få gjennomført tjenesteoppdraget og hensynet til trafikksikkerheten, jf. bl.a. Rt. 1994 side 1478.

Forfølgelsen av Range Roveren ble iverksatt ca. klokken 20.47 med grunnlag i mistanke om bilbruktstyveri, flere meldinger om uforsvarlig kjøring og tjenestemennenes egen observasjon av uforsvarlig kjøring.

Forfølgelsen skjedde innledningsvis for å stanse uaktsom kjøring i stjålet kjøretøy.

Spesialenheten legger på bakgrunn av sakens opplysninger til grunn at X holdt en uforsvarlig høy hastighet og at han brøt en rekke trafikregler ved å kjøre ned fysiske hindringer i sentrumsgatene, kjøre i Bybanesporet og ved å kjøre mot kjøreretningen i enveiskjorte gater. Det legges videre til grunn at X unnlot å stanse for politiet til tross for at det ble gitt tegn til dette ved hjelp av blålys og sirener.

På bakgrunn av omstendighetene finner Spesialenheten ikke bevismessig dekning for at utrykningskjøringen var i strid med forsvarlighets- og nødvendighetskravet i ovennevnte

rundskriv. Det forelå mistanke om bilbrukstyveri, uforsvarlig kjøring, hastighetsoverskridelse og kjøring i motgående kjørebane. I tillegg unnlot X å stanse for kontroll, jf. vegtrafikkloven § 10. Under slike omstendigheter var det fare ved fortsatt kjøring. Tatt i betraktning at kjøringen foregikk på trafikkerte sentrumsgater i Bergensområdet anses denne faren å være nærliggende. Det forelå således et fremtredende behov for å stanse Xs videre kjøring. Samtidig medførte forfølgelsen en eskalering av situasjonen, noe som krevde en vurdering av om fortsatt forfølgelse var forsvarlig.

Forfølgelsen var svært kortvarig og gav ikke tjenestemennene stort rom for å revurdere eller avbryte før trafikkulykken inntrådte. Det foreligger etter Spesialenhetens syn ikke holdepunkter for at hensynet til trafikksikkerheten ble tilsidesatt ved den kortvarige forfølgelsen.

Det foreligger ikke opplysninger i saken som gir holdepunkter for at politiets egen kjøring representerte konkret fare i trafikken.

For vurderingen av politiets innvirkning på Xs kjøring er avstand og bruk av signalanlegg sentrale momenter. Det legges til grunn at politibetjent A på hele strekningen lå mellom 50 og 100 meter bak det forfulgte kjøretøyet.

Bruk av lys- og lydsignal er regulert i ovennevnte instruks pkt. 4. Ved utrykningskjøring bør blinkende blått lys benyttes, jf. pkt. 4.1. Dersom det kreves fri vei, skal slikt lys benyttes. I tillegg kan sirene nyttes når det anses nødvendig, jf. pkt. 4.2. Det er ikke holdepunkter for at bruk av lys og sirene har skjedd i strid med instruks.

Ved å legge til grunn opplysningene som er fremkommet om fart og avstand er det ikke holdepunkter for at politiets bilforfølgelse på dette tidspunkt var uforsvarlig.

Hvorvidt det var ubetinget nødvendig å forfølge kjøretøyet X var fører av, vil måtte bero på en konkret vurdering fra tjenestemennene der og da. Sentralt i vurderingen er de observasjoner som var gjort av kjøreatferd og den fare denne representerte. Spesialenheten finner ikke holdepunkter i saken som tilsier at nødvendighetskravet er vurdert feil.

Spesialenheten finner ikke at hensynet til trafikksikkerheten er tilsidesatt i slik grad at aktsomhetsnormen i vegtrafikkloven § 3 er overtrådt av politibetjent A eller politibetjent S.

Etter dette kan det ikke ses å foreligge forhold som tilsier at politibetjent A eller politibetjent S har handlet på en måte som kan medføre straffansvar.

Vedtak

Saken henlegges for politibetjent A og politibetjent S i forhold til vegtrafikkloven § 3 jf. § 31 første ledd, og straffeloven § 325 første ledd nr. 1, som intet straffbart forhold anses bevist.

X, politibetjent A, politibetjent S og advokat X underrettes om vedtaket.

Kopi sendes politimesteren i Hordaland politidistrikt.

Sjefen for Spesialenheten for politisaker, 24. mai 2013